

21.8.2023

Aluehallituksen lausunto aluevaltuustolle tarkastuslautakunnan antaman arviointikertomuksen 2022 pohjalta Keski-Pohjanmaan hyvinvointialuetta koskien

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus osana tilinpäätöstä 2022

Tarkastuslautakunnan antama arviointikertomus on käsitelty osana tilinpäätöstä 2022 aluevaltuustossa 29.5.2023. Arviointikertomus ei sisältänyt sellaisia kriittisiä tekijöitä, jotka olisivat aiheuttaneet tuossa käsittelyssä erityisiä huomioita aluevaltuuston piirissä tai olisivat vaikuttaneet itse tilinpäätöksen hyväksymismenettelyyn.

Tarkastelussa oleva hyvinvointialueen toimikausi 2022 oli lyhyt ja koski hyvinvointialueen toiminnan käynnistämiseen liittyvää aikaa painottuen hallinnollisiin ja suunnittelutehtäviin ilman sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen perustoimintaa. Tämä osaltaan vaikuttaa siihen, mihin kysymyksiin tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan kiinnittänyt huomioita ja mitä aluevaltuustolle on raportoitu.

Hyvinvointialuelain 125 § sekä Soiten hallintosäännön 90 § mukaisesti tarkastuslautakunnan arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain aluevaltuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta, mikä toteutetaan tällä lausunnolla.

Arviointikertomus sisältää kolme kokonaisuutta: Siirtymä hyvinvointialueelle, Talous sekä Henkilöstö. Lausunto annetaan näiden kokonaisuuksien osalta ja tämä dokumentti sisältää suoran lainauksen arviointikertomuksesta slide-kuvana, minkä jälkeen on kirjattu aluehallituksen antama lausunto.

Siirtymä hyvinvointialueelle

Siirtymä hyvinvointialueelle

Valmistelu eteni koko vuoden ajan hyvin ja ministeriön asettamien mittareiden valossa jopa etujassa.

Siirtymä hyvinvointialueelle tapahtui sujuvasti, koska yhteisellä jäsenalueella oli toimittu jo seitsemän vuoden ajan.

Ylimmän johdossa tapahtui vaihdoksia, mutta virkoihin saatiin uudet osaajat. Palkat maksettiin ajallaan.

Tietotekniikan muutoshankkeen arvioidut kustannukset olivat 5 300 000 euroa. STM oli myöntänyt rahaa hankkeelle 5 160 000 euroa, jolloin vajeesta jää 140 000 euroa.

Tarkastuslautakunnan tietoon ei ole tullut isoja ongelmia siirtymävaiheessa.

Hyvinvointialue osti omistuksia lukuisiin in-house yhtiöihin.

Hyvinvointialueiden välinen yhteistyö vaatii neuvotteluja jatkossa.

Kokonaisuutena tarkastuslautakunnan arvio Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen käynnistymisen ja turvallisen siirtymän osalta on positiivinen eikä anna aluehallitukselle aihetta erityisiin toimenpiteisiin. Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomioita tietotekniikan muutoshankkeiden korkeisiin kustannuksiin. Hallinnollisiin tukipalveluihin liittyvät muutostarpeet olivat hyvinvointialueen organisoitumisen yhteydessä korkeat ja työllistivät ehkä ennakoituakin enemmän hallinnollisen tukipalvelun henkilöstöä. Osaltaan kustannuksia nosti ja prosessia hidasti se, että teknisiä ratkaisuja toimittavilla yrityksillä oli resurssointihaasteita tilanteessa, jolloin kaikkien alueiden hyvinvointialueet vaativat palveluja yhtäaikaaisesti. Tästäkin huolimatta perustyötä pystyttiin tukemaan siten, ettei sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastuksen perustoiminta tai talous- ja palkkahallinto lamaantunut siirtymävaiheessa.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomioita siihen, että hyvinvointialue hankki omistukseensa useiden in-house yhtiöiden osakkeita (mm Monetra oy, Sarastia Oy). Mm palkkahallinnon osalta hyvinvointialueen muutos edellytti palkkahallinnon palveluiden ostopalvelun toteutuksen uudella tavalla kun mahdollisuus hankkia palvelua Kokkolan kaupungilta päättyi, mikä johti yhteisenä ratkaisuna palveluhankintaan Monetra Oy:ltä ja toteutettiin inhouse-menetelystä kautta.

Henkilöstö

Henkilöstö

Kuulemisten perusteella siirto hyvinvointialueelle sujui pääpiirteissään hyvin. Moni työntekijä joutui venymään valmistellessaan muutosta oman työn ohella.

Kuulemisissa kävi ilmi henkilöstöhallinnon kapeus.

Henkilöstöpula on hyvinvointialueen isoin haaste. Rekrytoinnin onnistuminen on jossain määrin epätasaista. Kunkin työsuhteen houkuttelevuuteen on kiinnitettävä huomiota. Hyvät johtamiskäytännöt on otettava käyttöön kaikissa yksiköissä. Henkilöstölle on järjestetty muutosvalmennusta (Soite 2.0).

Tarkastuslautakunta tulee seuraamaan mm. työhyvinvointikyselyjen tuloksia, palkitsemista, kehityskeskustelujen määriä ja määräaikaistensa käyttöö.

Aluehallitus on tietoinen vuoden 2022 aikana toteutuneesta kaksoisroolituksesta, mikä useille viranhaltijoille syntyi hyvinvointialueen valmistelun ja perustehtävän hoitamisen yhdistyessä samalla henkilölle. Aluehallituksen tiedossa ei ole, että kaksoisroolitus olisi aiheuttanut esteellisyytilanteita, joita ei olisi voitu ratkaista asiakohtaisesti. Esteellisyys-arviointiin tulee kuitenkin kaikissa olosuhteissa kiinnittää huomioita. Aluehallitus tulee kiinnittämään huomioita henkilöstön virkatehtävien kokonaishallintaan niin, ettei useista eri tehtävistä synny yksittäiselle työntekijälle kohtuuttoman laajaa vastuu- ja työnkuvaa.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomioita henkilöstön saatavuuden ja rekrytoinnin haasteisiin sekä tässä yhteydessä myös hyvän johtamisen merkityksellisyyteen. Aluehallitus toteaa, että kysymys on nostettu merkittäväksi kysymykseksi Soiten strategiassa ja hyväksytyllä henkilöstöohjelmalla pyritään näitä kysymyksiä edelleen edistämään. Soiten brändi ”Hyvin voimme” on toteutettu pitkälti henkilöstönäkökulman kautta. Työhyvinvointikyselyn tulokset keväältä 2023 toivat positiivisia terveisiä henkilöstön tilasta, mutta samalla muistuttivat siitä, että henkilöstön hyvinvointiin sekä hyvään lähiesihenkilötyöhön on tarpeellista resurssoida. Henkilöstöohjelman linjauksilla edistetään lähiesihenkilötyön toimintamahdollisuuksia.

Talous

Arvio taloudesta

	TA 2022	TP 2022	TP-TA ero
Toimintatuotot	1 886 838	1 762 802	-124 036
Toimintakulut	1 886 838	1 762 716	-124 122
Toimintakate	0	85	85
Vuosikate	0	0	0
Tilikauden tulos	0	0	0
Tilikauden ylijäämä	0	0	0

Talousarviosta jäi käyttämättä 702 547 €, joka siirtyi vuodelle 2023.

Valtiovarainministeriö turvasi siirtymäkauden maksuvalmiuden maksamalla ensimmäisen maksuerän vuoden 2023 menoihin jo joulukuussa 2022.

Vuodelle 2023 talousarvio on alijäämäinen 8,3 M€. Ministeriön arvio rahoituksen tarpeesta oli 20 M€ isompi kuin myönnetty summa. Hyvinvointialueelle on tulossa lisäerä vuodelle 2023.

Hyvinvointialueen tulee kiinnittää erityistä huomiota talouden tasapainottamiseen ja alijäämän kattamiseen.

Arvio taloudesta

Vuokrakiinteistöt ovat osin hyvässä ja osin huolestuttavassa kunnossa. Hyvinvointialueen on käytävä neuvottelut kiinteistöjen korjaustarpeista ja sovittava niistä kuntien kanssa.

Sairaalanmäen sotokeskuksen suunnittelu alkaa 2024. Kokkolan terveyskeskukselle on tavoitteena saada uudet korvaavat tilat 2026 vuoden lopussa.

Vastaisuudessa lainanottovaltuus on sidottu tulokseen. Hyvinvointialueen rahoituksessa investoinnit ovat ongelma, jos tehdään alijäämäinen tilinpäätös.

Hyvinvointialueen valmistelurahoista 2022 siirtyi vuoden 2023 työhön 0,7 M €. Näiden varojen käyttö on suunniteltu osana lisätalousarviota, joka hyväksyttiin 29.5.2023. Lisätalousarviossa on huomioitu myös tarkastuslautakunnan ennakoima lisärahoitus, joka Keski-Pohjanmaalle oli 8.8 M €. Kun huomioidaan edellä mainitut lisäerät sekä erillinen hyvinvointialueiden kehittämiseen kohdennettu erillinen valtionosuus, saavutettiin lisätalousarviossa 2023 nolla-tulosennuste alijäämän sijaan. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen taloudellinen tilanne on tiukka, mutta määrätietoisella toiminnan

kehittämällä realistinen valtion rahoituksen turvin. Aluetta haastaa lähivuosina taloutta rasittava negatiivinen siirtymäkauden tasaus. Selviytyminen edellyttää ennakoivia ja rohkeita toiminnan kehittämiskäytäntöjä sekä valitun strategian toteuttamista sekä päätöksenteossa että johtamisessa.

Aluehallitus on tietoinen kiinteistöjen osin huolestuttavasta kunnosta sekä osin lyhyistä elinkaarista. Kaikki kiinteistöt eivät myöskään parhaalla mahdollisella tavalla tue muuttuvia palveluprosesseja. Vuoden 2023 käynnistyy kiinteistöselvitys, jossa kartoitetaan muiden kuin Sairaalanmäen kiinteistöjen tila sekä arvioidaan tarvittaessa näille vaihtoehtoisia ratkaisuja. Sairaalanmäen sote-keskusinvestointi etenee ja on suunnitteluvaiheessa. Tällä ratkaisulla sekä edistetään integroitujen toimintamallien kehittymistä soten arkityössä että varmistetaan luvattoman pitkään huonokuntoisissa tiloissa tehdyn työn sekä asiain ja hoidon päättymisen alueella.

Aluehallitus on tietoinen toivottavan investointisuunnitelman ja lainanottovaltuuden osittaisesta ristiriidasta. Valtion ohjaus on tältä osin erityisen tiukka ja lainanottovaltuuden määrittelyyn toivotaan tarkennuksia, jotta se ei väärällä tavalla rajoittaisi hyvinvointialueiden itsenäistä päätöksentekomahdollisuutta sekä järkevää toimintaa. Keski-Pohjanmaalle annettiin kesäkuussa 2023 nolla-tasoinen lainanottovaltuus vuodelle 2024 lähes kaikkien hyvinvointialueiden tavoin. Aluehallitus pyrkii löytämään ratkaisuja, joilla harkitusti haetaan lainanottovaltuuden nostamista tai arvioidaan uudelleen investointiohjelman kohteet sekä arvioidaan kassavarojen riittävyys välttämättömien investointien toteuttamiseksi. Aluehallituksen lähtökohtana on sekä käyttötaloudessa että investoinneissa maltillisuus, jossa toiminta pyritään ennakoiden tasapainottamaan saadun rahoituksen mukaiseksi eikä taloutta ajeta alijäämävuosien kautta selvitysmenettelyyn. Aluehallitus pyrkii kaikissa olosuhteissa turvamaan Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen itsenäisen toiminnan.

Yhteenveto

Yhteenveto

Perustoiminta on vakaalla pohjalla. Rahoituksen tulevaisuus tulee olemaan haasteellinen, johtuen valtion taloudellisesta tilanteesta. Henkilöstön riittävyys on avainasemassa ja rekrytointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kehittämistyötä täytyy tehdä jatkuvasti, korjata epäkohtia ja kiinnittää huomiota henkilöstön hyvinvointiin.

Aluehallitus yhtyy omassa lausunnossaan aluevaltuustolle tarkastuslautakunnan edellä toteamaan yhteenvetoon.

Kokkolassa 21.8.2023

Sari Innanen
aluehallituksen puheenjohtaja

Minna Korkiakoski-Västi
hyvinvointialuejohtaja